

บทที่ 4

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มต่อการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบค่าที่ (t-test) พบว่าผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐาน 2 ข้อ คือ

1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม จะมีคะแนนการตระหนักรู้ในอาชีพเพิ่มขึ้น
2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม จะมีคะแนนการตระหนักรู้ในอาชีพสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่านักเรียนกลุ่มทดลอง ซึ่งได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มมีคะแนนการตระหนักรู้ในอาชีพหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีคะแนนการตระหนักรู้ในอาชีพก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มมีคะแนนการตระหนักรู้ในอาชีพหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนการตระหนักรู้ในอาชีพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้คือ

กิจกรรมและกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ในครั้งนี้มีเป้าหมายที่ชัดเจนและควบคุมโครงสร้างของการตระหนักรู้ในอาชีพ 3 ประการที่กล่าวมาแล้ว คือ

ประการที่ 1 การส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง คือจัดกระบวนการในการปรึกษาให้สมาชิกแต่ละคนได้รู้จักตนเองเกี่ยวกับลักษณะเด่น ความสามารถ ความสนใจและค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพ ได้แก่การปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ครั้งที่ 1, 3, 4 และ 7 คือ "การสร้างความคุ้นเคย" "การสำรวจตนเอง" "ฉันยึดถืออะไร" และ "ฉันเก่งอะไร" โดยที่ในการปรึกษาแบบกลุ่มแต่ละครั้งนั้นสมาชิกจะได้พิจารณา วิเคราะห์และประเมินตนเอง ทำให้สมาชิกมองเห็นภาพรวมของตนเองตามความเป็นจริงได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดเป้าหมายหรือโครงการอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองต่อไป

ในการดำเนินการปรึกษานั้น ได้ยึดกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มตามที่บุชเชอร์ เสนอไว้ 3 ขั้นตอน คือ ระยะเวลาสำรวจ ระยะเวลาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและระยะดำเนินการ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นขั้นตอนของกระบวนการในขั้นที่ 1 คือ ระยะเวลาสำรวจ สมาชิกได้มีการสำรวจตนเอง โดยการใช้แบบสำรวจ การให้ข้อมูล การอภิปรายแสดงความคิดเห็น การแสดงความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกันอย่างตรงไปตรงมา โดยระยะ เริ่มแรกจะต้องสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจและการได้รับการยอมรับ การให้ความเป็นกันเองระหว่างสมาชิกกลุ่มจะเป็นสิ่งเอื้ออำนวยให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเปิดเผยตนเอง แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่อกันได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้สมาชิก มีความเข้าใจตนเอง ซึ่งในการเข้ากลุ่มครั้งแรกผู้วิจัย ให้สมาชิกได้ทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย เปิดโอกาสให้สมาชิกได้ทำความรู้จักกันเป็นผลให้สมาชิกสนิทสนมคุ้นเคยกันมากขึ้น ดังเช่นสมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "ผมเห็นสมพรเขาเป็นคนเจียม ๆ เลยไม่กล้าเข้าไปคุยจริง ๆ แล้วเขาก็คุยกับผมดี ต่อไปผมไม่กลัวแล้ว" เมื่อสมาชิกมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น ดังเช่นในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 3 ของกิจกรรมสำรวจตนเอง สมาชิกคนหนึ่งได้บอกกับกลุ่มว่า "ลักษณะเด่นของผมคือ พุดเก่ง เข้ากับเพื่อนได้ทุกคน เป็นคนอ้วน เล่นปิงปองได้ดีแต่เรียนไม่เก่ง ตอนท้ายคงไม่ใช้จุดเด่นแต่เป็นข้อเสียที่ต้องแก้ไข" เพื่อนสมาชิกได้แสดงความคิดเห็นและกล่าวสนับสนุนว่า "รุ่งรัตน์ เขาคุยเก่งถึงจะอ้วนแต่ก็เล่นปิงปองเก่ง ผมเคยแข่งกับเขามาแล้ว" ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 4 กิจกรรมฉันยึดถืออะไร สมาชิกได้สำรวจค่านิยมทางอาชีพของตนเอง สามารถนำไปใช้ในการพิจารณาอาชีพ เช่นสมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "ค่านิยม

ที่สำคัญอันดับ 1 คือ การพจนานุกรม อันดับ 2 คือ วิชาชีพสังคม อันดับ 3 คือ ความมั่นคง เราชอบงานที่ตื่นเต้น ชอบเสียงสนุกดีเป็นงานที่ช่วยเหลือคนอื่น ๆ ด้วยเป็นตำรวจ ทหาร หรืออะไรก็ได้ที่ไม่ว่างออกจากงานง่าย ๆ ส่วนคำนิยามที่ให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 คือ ความคุ้นเคย อันดับ 2 สภาพแวดล้อมที่ทำงาน อันดับ 3 ความพึงพอใจในเพื่อนร่วมงาน คิดว่าทำงานได้กับทุกคนไม่ว่าใครและที่ไหน" การที่สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกันวิเคราะห์ ตลอดจนการให้ข้อมูลของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน ช่วยให้สมาชิกตระหนักรู้ในตนเองมากขึ้น สามารถที่จะนำข้อมูลเหล่านี้ไปพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพได้

ประการที่ 2 การส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในโลกของงาน คือ การที่สมาชิกได้รับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะงานอาชีพ ซึ่งได้แก่การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ครั้งที่ 2, 5, 6 และ 9 คือ "อาชีพนั้นสำคัญไฉน" "ครอบครัวของฉัน" อาชีพในชุมชน" และ "เขากำหนดอะไรบ้าง" กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ ในลักษณะงานอาชีพต่าง ๆ ตระหนักในความสำคัญของการประกอบอาชีพกับการดำเนินชีวิต องค์กรประกอบต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประกอบอาชีพ ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการศึกษากับอาชีพ โดยกระบวนการปรึกษาแต่ละครั้ง สมาชิกจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นให้ข้อมูลซึ่งกันและกัน ขณะเดียวกันก็ได้รับข้อมูลจากผู้นำกลุ่ม

ในการดำเนินการปรึกษานั้นยังอยู่ในขั้นที่ 1 คือ ระยะสำรวจ ซึ่งจะเป็นการสำรวจเกี่ยวกับงานอาชีพ สมาชิกจะได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากเพื่อนสมาชิก การที่สมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ในเรื่องอาชีพและแนวทางการศึกษาต่อทำให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ ในโลกของงานมากขึ้น ดังเช่นในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 5 "ครอบครัวของฉัน" สมาชิกคนหนึ่งเล่าว่า "พี่ชายทำงานโรงงานทอผ้าอยู่รังสิตมีคนเยอะ ทั้งผู้หญิงผู้ชาย เวลาทำงานไม่แน่นอน บางทีก็ทำงานตอนเช้าเลิกเย็น บางทีก็ทำตอนบ่ายเลิกกลางคืนนาน ๆ จะกลับบ้านสักที" เพื่อนสมาชิกได้สอบถามรายละเอียดว่า พี่ชายเรียนจบอะไรได้เงินเดือนเท่าไรและพักอยู่ที่ไหน สมาชิกที่มีพี่ชายทำงานโรงงานทอผ้าเล่าให้กลุ่มฟังว่า "พี่ชายเรียนจบเทคนิคนครสวรรค์ ปี 3 ไม้รู้ว่าเงินเดือน ๆ ละ เท่าไร ประมาณ 4,000 - 5,000 บาท เช้าบ้านอยู่ใกล้ ๆ โรงงานอยู่กับเพื่อนอีก 2 คน" และจากการเข้ากลุ่มครั้งที่ 9 "เขากำหนดสิ่งใดบ้าง" สมาชิกได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการรับสมัครงานและอภิปรายกันในเรื่องนี้จนกระทั่งสมาชิกสามารถบอกลักษณะเงื่อนไขที่จำเป็นในการรับสมัครงานได้

เช่นสมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า " ผมคิดว่าถ้าเขาจะรับคนเข้าทำงานเขาจะต้องดูวุฒิการศึกษา เพศ อายุ น้ำหนักส่วนสูง และประสบการณ์ของผู้สมัคร" ซึ่งกิจกรรมและกระบวนการให้การปรึกษาแบบกลุ่มในขั้นนี้ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะงานอาชีพที่ทำให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในโลกของงานมากขึ้น

ประการที่ 3 การตระหนักในการวางโครงการอาชีพ เป็นการช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางโครงการอาชีพในอนาคต หรือตระหนักว่าตนจะต้องวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ ในการให้การปรึกษา ครั้งที่ 8 ,10,11 และ 12 คือ "ทางเลือก" "คิดก่อนเลือก" "จะไปทางไหน" และ "จุดมุ่งหมาย" ซึ่งกระบวนการปรึกษาจะช่วยให้สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ และมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ รู้หลักเกณฑ์ในการตั้งเป้าหมายทางอาชีพ

ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 10 "คิดก่อนเลือก" เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มในขั้นที่ 2 คือ ระยะเวลาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ในระยะนี้ จะเป็นระยะที่สมาชิกมีการประเมินตนเอง โดยการประสานความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับตนเอง และโลกของงาน เพื่อพิจารณาอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง โดยการนำเอาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับตนเอง เปรียบเทียบกับลักษณะของงานอาชีพ ดังเช่นสมาชิกคนหนึ่งได้เล่ากับกลุ่มว่า "อยากเป็นช่างประดิษฐ์ดอกไม้ หนูสนใจเรื่องนี้จะเรียนทางด้านคหกรรม หนูคิดว่าคนที่จะประดิษฐ์ดอกไม้ได้สวย ต้องใจเย็น มีความประณีต มีความคิดสร้างสรรค์ ต้องท้อบ่อย แต่หนูยังไม่ใจเย็นพอ ไม่ค่อยประณีตเท่าไร คงต้องฝึกอีกนาน ถ้าจบแล้วจะไปเรียนต่อวิทยาลัยอาชีวศรสวรรค์" ผลการเข้ากลุ่มในขั้นนี้ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกยอมรับตนเองสามารถนำเอาข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และโลกของงานมาพิจารณาร่วมกันเป็นการตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาวางแผนทางอาชีพ

ในการเข้ากลุ่มครั้งที่ 12 "จุดมุ่งหมาย" เป็นไปตามขั้นตอนของ กระบวนการให้การปรึกษาทางอาชีพแบบกลุ่ม ในขั้นที่ 3 คือ ระยะเวลาดำเนินการ ซึ่งเป็นระยะที่ สมาชิกกลุ่มร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการตั้งเป้าหมายทางอาชีพ ซึ่งในการเข้ากลุ่มครั้งนี้ สมาชิกได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ และได้เริ่มต้นตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับอาชีพของตนเอง ดังเช่นสมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "อาชีพที่ตั้งเป้าหมาย คือ อาชีพทหาร จะเรียนด้านวิทย์-คณิต เมื่อจบแล้วจะไปเรียนต่อทางด้านทหาร คุณสมบัติที่ผมจะต้องมีคือ ความอดทน ความแข็งแรง

กล่าวหาญและมีความรู้" เพื่อนสมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นว่า การเรียนทหารจะต้องเก่ง ด้านวิทยาศาสตร์และคำนวณ และได้ตั้งคำถามเพื่อให้สมาชิกได้สำรวจตนเองว่า มีความสามารถในเรื่องดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งสมาชิกที่ตั้งเป้าหมายไว้ก็มั่นใจว่า ตนเองสามารถที่จะเรียนได้ และกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นถึงการวางแผนทางการศึกษาและอาชีพว่าจะต้องคำนึงถึงความรู้ ความสามารถทางการศึกษา ความชอบ ความสนใจ ซึ่งผลจากการเข้ากลุ่มในขั้นนี้ แสดงให้เห็นว่า สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ ในการวางแผนเป้าหมายโครงการอาชีพ โดยการให้ความช่วยเหลือระหว่างสมาชิกด้วยกัน และจากการได้รับข้อมูลภายในกลุ่มทำให้สมาชิกมองเห็นทิศทางในโครงการอาชีพของตนเอง

ผลจากการที่สมาชิกได้เข้ารับการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ซึ่งครอบคลุมโครงสร้างของการตระหนักรู้ในอาชีพดังที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นว่าการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม มีผลต่อการตระหนักรู้ในอาชีพ ของสมาชิกกล่าวคือ ทำให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง การตระหนักรู้ในโลกของงานและตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ สามารถวางแผนโครงการอาชีพได้อย่างมีหลักเกณฑ์ โดยที่การศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มนี้มี เป้าหมายชัดเจน สอดคล้องกับหลักการการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม ดังที่ บุษเชอร์และโกลเบิร์ท (Butcher, 1982:200-208; Tolbert, 1974:179-199 อ้างถึงใน สมศักดิ์ สีตากลุฑฤทธิ์, 2532:79) กล่าวสรุปไว้ว่าการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพเป็น กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้ได้พัฒนาความเข้าใจตนเองและองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองอย่าง ต่อแท้ อีกทั้งยังช่วยย้ให้เข้าใจโลกของงานตลอดจนสามารถผสมผสานสองสิ่งนี้เข้าด้วยกันจนกระทั่ง บุคคลสามารถแก้ปัญหาด้านอาชีพ ตัดสินใจและดำเนินตามโครงการอาชีพที่วางไว้จนประสบความสำเร็จก้าวหน้า นอกจากนี้กิจกรรมการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มยังสอดคล้องกับทฤษฎี พัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1975 อ้างถึงในวัชรี ทรัพย์มี, 2521:28) กล่าวคือ เด็กในช่วงอายุ 14 ปีแรกของชีวิต กำลังเป็นช่วงของการพัฒนาความรู้สึกรู้จักคิดที่มีต่อตนเอง มีการพัฒนาความสนใจและความสามารถของตนเองในการประกอบอาชีพต่างๆ กิจกรรมดังกล่าว ทำให้สมาชิกบรรลุเป้าหมายเกี่ยวกับการมีความรู้ ความเข้าใจตนเอง มีความเข้าใจเกี่ยวกับโลกของงาน และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไฮท์ (Haig, 1981:3882-A) ทาเวรา (Taveira, 1987:17261) และสมศักดิ์ สีตากลุฑฤทธิ์ (2532) พบว่ากิจกรรมในการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกมี

ความเข้าใจตนเอง มีความรู้ความเข้าใจในรถของงานซึ่งส่งผลให้คุณภาพทางอาชีพของสมาชิกเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้กิจกรรมในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มได้ส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในด้านต่างๆ เนื่องจากกิจกรรมต่างๆจัดไว้อย่างมีลำดับขั้นตอน ประกอบกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การได้รับข้อมูล การให้ข้อเสนอแนะระหว่างสมาชิกด้วยกัน ดังมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

ด้านสังคม-เศรษฐกิจ เป็นการให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของอาชีพที่มีต่อเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตของตนเอง ซึ่งมีอยู่ในกิจกรรมครั้งที่ 2 และ 4 จากการที่สมาชิกได้อภิปรายถึงความสำคัญของอาชีพ การได้รับรู้ข้อมูลในการประกอบอาชีพที่ประสบความสำเร็จของบุคคลต่าง ๆ จากภาพประกอบคำบรรยายที่ผู้วิจัยนำไปให้ศึกษา ดังเช่นที่สมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "คนเราไม่ประกอบอาชีพ เราจะอยู่ไม่ได้ ไม่มีเงินซื้ออาหาร " และจากการที่สมาชิกได้สำรวจค่านิยมเกี่ยวกับอาชีพทำให้สมาชิกตระหนักถึงความสำคัญของการประกอบอาชีพ รับรู้ว่าคุณค่าของตนเองจะต้องประกอบอาชีพโดยค่านิยมก็เป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาอาชีพ

ด้านครอบครัว เป็นการให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลในครอบครัวที่ทำงานให้สมาชิกได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งในกิจกรรมกลุ่มครั้งที่ 5 ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับอาชีพของบุคคลในครอบครัว สมาชิกแต่ละคนได้เล่าถึงอาชีพของพ่อแม่ มีการซักถามรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ มีการแสดงความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ เช่นที่สมาชิกคนหนึ่งบอกว่า "พ่อทำไร่อยู่ รู้สึกว่างานหนักและเหนื่อย การทำไร่อยู่ต้องไถที่ แล้วเอาอ้อยมาปลูก โตขึ้นก็จ้างคนมาตัด" การที่สมาชิกกลุ่มแต่ละคนเล่าเรื่องการประกอบอาชีพของคนในครอบครัวทำให้สมาชิกที่เหลือได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ซึ่งทำให้สมาชิกตระหนักถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับคนในครอบครัว เป็นการช่วยให้เขาได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพและนำ ข้อมูลนั้นมาพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพ

ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคล และสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับงาน กิจกรรมครั้งที่ 6 ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกนึกถึงอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนและเล่าถึงอาชีพที่ตนสนใจแก่กลุ่ม จากนั้นได้มีการซักถามกันในเรื่องระหว่างสมาชิก ดังเช่นที่สมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า "ผมสนใจการซ่อมจักรยานครับ ผมเห็นคนข้างบ้านผมเขาซ่อมจักรยาน บางทีผมก็ไปช่วยเขาบ้าง เห็นเขาได้เงินดีครับ"

สมาชิกคนอื่นได้สนับสนุนว่า "จริงด้วยครับ.. นวัตกรรมเขาปะยางรถจักรยานแต่ง เขาปะให้เพื่อนตั้งหลายคน" นอกจากการได้รับข้อมูลจากสมาชิกด้วยกันแล้วผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลบางส่วนที่สมาชิกไม่รู้ เช่นสมาชิกอยากรู้ว่าเป็นครูต้องเรียนจบอะไร ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ข้อมูลแก่สมาชิก จากการศึกษาที่มีการอภิปรายร่วมกัน มีการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและการได้รับข้อมูลจากเพื่อนสมาชิก และผู้วิจัยจึงทำให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

ด้านการศึกษา เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีงานอาชีพที่ก้าวหน้า และตระหนักถึงความรู้ความสามารถทางการศึกษาของตนเองในการที่จะนำไปพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพ กิจกรรมครั้งที่ 7, 8, และ 9 ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกสำรวจความรู้ความสามารถของตนเอง และพิจารณาความเหมาะสมในการเลือกแผนการเรียน อีกทั้งยังได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสมัครงาน จากการศึกษาที่ได้สำรวจตนเอง ได้ซักถามแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน ทำให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการศึกษาและตระหนักถึงความรู้ความสามารถของตนเองที่จะนำไปพิจารณาเกี่ยวกับอาชีพ ดังที่สมาชิกคนหนึ่งบอกว่า "ผมเลือกเรียนเกษตร เพราะเรียนไม่เก่งไม่ชอบคำนวณ " สมาชิกคนหนึ่งได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลย้อนกลับว่า "ผมว่าอย่างอาานนท์นี่เขาน่าจะเลือกทางพละ เพราะเขาเล่นกีฬาเก่ง ผมเคยแข่งกับเขาตอนกีฬากลุ่ม"

ด้านเพศ เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับอาชีพ กิจกรรมกลุ่มครั้งที่ 9 ผู้วิจัยได้ให้สมาชิกศึกษาเงื่อนไขในการสมัครงาน สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายถึงความเหมาะสม และความจำเป็นที่ต้องมีการกำหนดเพศในการสมัครงาน เช่นที่สมาชิกคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า "พนักงานรักษาความปลอดภัยต้องเป็นผู้ชาย อยู่คนเดียวได้ไม่ต้องกลัวใคร ถ้าเป็นผู้หญิงอันตรายและต้องตัวโตแข็งแรง" สมาชิกอีกคนกล่าวว่า "อาชีพแม่บ้านเหมาะกับผู้หญิงเพราะทำงานบ้านได้ดีกว่าผู้ชาย" จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสมัครงานและการอภิปรายแสดงความคิดเห็นจึงทำให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับอาชีพ

ด้านสภาพร่างกาย เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกตระหนักถึงบุคลิกภาพที่ดี การมีร่างกายที่สมบูรณ์การมีอวัยวะครบถ้วนสมบูรณ์จะช่วยให้มีงานทำและทำงานได้ดี กิจกรรมครั้งที่ 3, 9, และ 10 ผู้วิจัยให้สมาชิกสำรวจคุณลักษณะของตนเอง ศึกษาเงื่อนไขการสมัครงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ และสุขภาพร่างกายของผู้สมัคร และจากการที่สมาชิกได้อภิปรายถึงลักษณะของบุคคลที่จะประกอบอาชีพต่างๆ ดังที่สมาชิกได้กล่าวว่า "คนจะเป็นครูต้องใจดี ใจเย็น มีความรู้

เสียงดังฟังชัด สอนเก่ง และกล้าแสดงออก""อาชีพทหารต้องเป็นคนเข้มแข็ง อดทน และกล้าหาญ มีร่างกายสมบูรณ์ มีส่วนสูงตามที่เขากำหนดไว้" กิจกรรมดังกล่าวจึงส่งผลให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านสภาพร่างกายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

นอกจากนั้นแล้วในกิจกรรมครั้งอื่นๆ ล้วนแต่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการตระหนักรู้ในอาชีพด้านต่างๆ ด้วยทั้งสิ้น เช่นกิจกรรมในครั้งที่ 11 และ 12 เป็นการให้สมาชิกได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางโครงการอาชีพ ให้สมาชิกได้คิดและวางแผนเป้าหมายเกี่ยวกับอาชีพ โดยนำความรู้ความเข้าใจตนเอง และโลกของงานมาพิจารณาเกี่ยวกับการวางโครงการอาชีพ สมาชิกสามารถวางแผนเป้าหมายเกี่ยวกับโครงการอาชีพของตนเองได้ จะเห็นว่ากิจกรรมดังกล่าวทำให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับโลกของงาน และสามารถวางแผนเป้าหมายเกี่ยวกับโครงการอาชีพได้ โดยการนำเอาลักษณะของบุคคลของสมาชิกมาวิเคราะห์ร่วมกับองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล (วัชร ทรัพย์มี, 2521:14) ที่กล่าวว่า การเลือกอาชีพของบุคคลเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆโดยบุคคลจะเลือกอาชีพโดยพิจารณาลักษณะของอาชีพประกอบกับการพิจารณาของตนเองและสอดคล้องกับคำกล่าวของ ทอมสัน(Thomson, 1973:203) โบรลิน และกายเบอร์ (Brolin and Gysbers, 1979:260) ไอแซคสัน (Isaacson, 1986:21) เอ็ดวิน และสแตนเลย์ (Edwin and Stanley, 1979) ที่กล่าวสรุปได้ว่าการตระหนักรู้ในอาชีพแสดงถึงการรับรู้ของบุคคลที่สัมพันธ์กับงาน โดยตระหนักว่างานมีความสัมพันธ์กับชีวิต และคนเราต้องประกอบอาชีพ โดยการที่บุคคลเริ่มมีความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ มีการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสนใจ และคำนึงต่ออาชีพต่าง ๆ

จากเหตุผลดังกล่าวทำให้เห็นนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่ม มีการตระหนักรู้ในอาชีพสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของทอลเบิร์ต (Tolbert, 1974 อ้างถึงใน พรณราย ทรัพย์ประภา, 2531 :17) สานา ขจรศิลป์ (2529:108) และวัชร ทรัพย์มี (2521:111)ที่กล่าวสรุปได้ว่า การให้คำปรึกษาด้านอาชีพแบบกลุ่มทำให้สมาชิกมีโอกาสได้แสดงออกทางความรู้สึกและความคิดเห็นของแต่ละคน ได้สำรวจตนเองเพื่อเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น การได้แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึกของสมาชิก ตลอดจนการได้รับข้อมูล ข้อเสนอแนะ ทำให้สมาชิกกลุ่มคนอื่นเกิดความคิดและเห็นวิธีการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง

นอกจากนี้อาจกล่าวได้ว่า ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของไฮท์ (Haig, 1981: 3882-A) มอนเตอูร์โร (Montemurro, 1980:4414-A) ทาเวรา (Taveira, 1987:17261) และ สมศักดิ์ สีดากุลฤทธิ (2532) ที่ได้ทดลองนำเอาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาทางอาชีพแบบกลุ่มไป ทดลองเพิ่มวุฒิภาวะทางอาชีพแก่นักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย